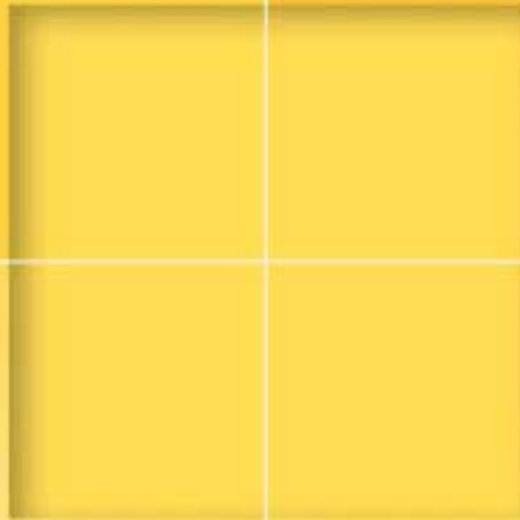

Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten

Toekomstverkenning

GZP Toekomstverkenning

Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten

Toekomstverkenning

Vastgesteld door het bestuur
op 3 november 2005

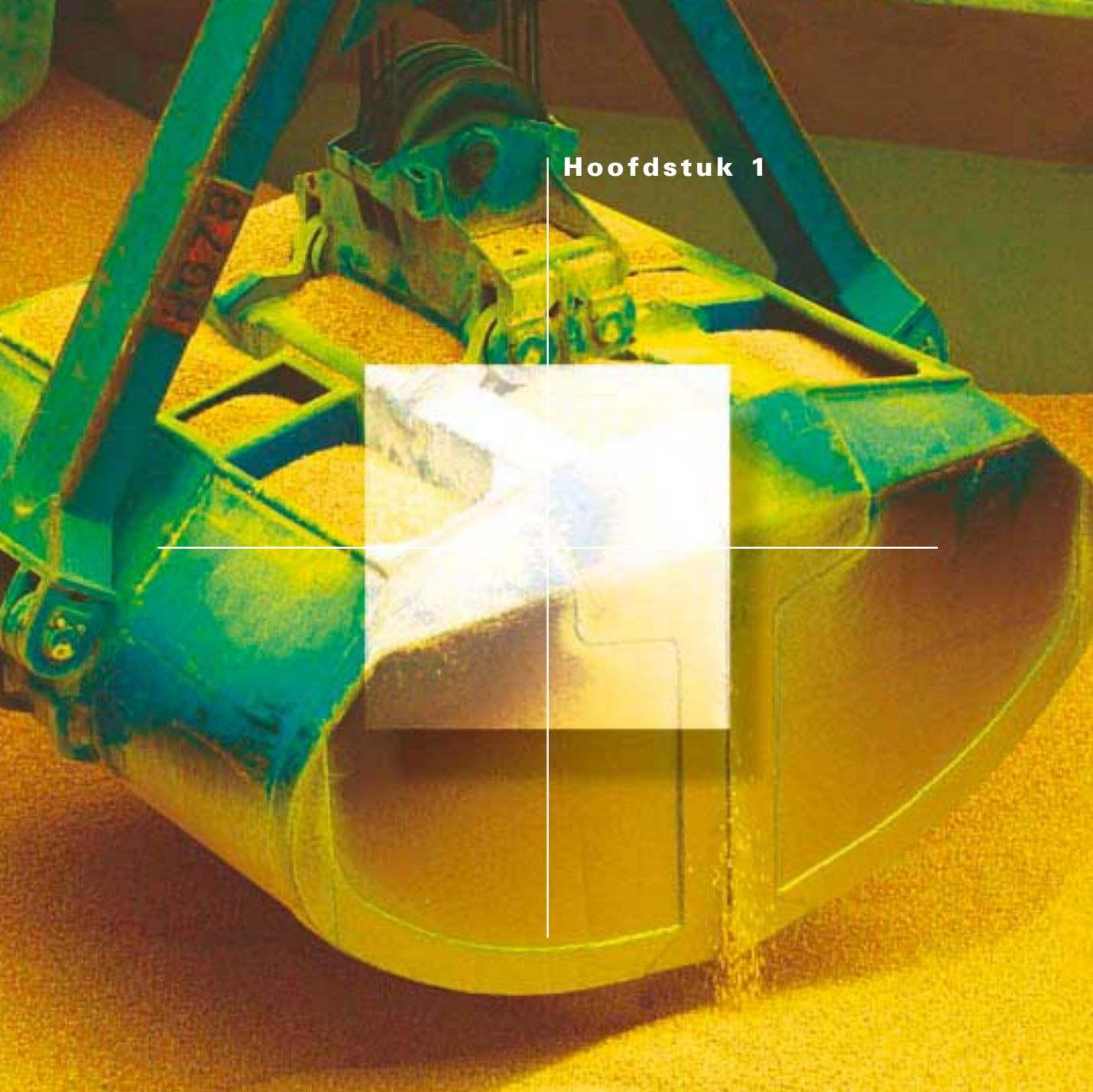
Fiat panis

'Fiat panis' is de lijfspreuk van de Food and Agricultural Organisation (FAO) van de Verenigde Naties. De Nederlandse vertaling is 'Dat er altijd brood moge zijn'.

De lijfspreuk staat symbool voor de kerntaak van het productschap om de GZP-keten te ondersteunen bij de zorg voor voldoende gezond en veilig voedsel.

Inhoud

1. INLEIDING	6
1.1 Aanleiding en vraagstelling	7
1.2 Verantwoording	7
2. OMGEVINGSANALYSE	8
2.1 Netwerk	9
2.2 Trendanalyse	9
2.3 Conclusie	15
3. KOERS VAN HET PRODUCTSCHAP GRANEN, ZADEN EN PEULVRUCHTEN	16
3.1 Missie en doelstellingen	17
3.2 Strategie, positionering en functies	17
3.3 Hoofdpunten van beleid	18
3.4 Hoofdconclusies over draagvlak	23
3.5 Conclusie	26
4. GOVERNANCE	30
4.1 Democratische legitimiteit en representativiteit	31
4.2 Bedrijfsvoering en samenwerking	32
4.3 Verantwoording	34
4.4 Financiering	34
4.5 Conclusie	35
5. TOEKOMSTIGE TAKEN	38
5.1 Taakopvatting	39
5.2 Takenpakket	39
5.3 Taakuitvoering	43
6. MODERNISERINGSVOORSTELLEN	44

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 AANLEIDING EN VRAAGSTELLING.

Het bestuur van het Productschap Granen Zaden Peulvruchten (GZP) heeft besloten een strategische toekomstverkenning uit te voeren, mede naar aanleiding van een verzoek daartoe van het kabinet.

Het kabinet stelt twee elementen centraal met betrekking tot de opzet van de verkenning:

- analyse van de ontwikkelingen in de betrokken sector(en) en de daaruit voortvloeiende taken voor het bedrijfslichaam;
- draagvlakpeiling bij de dragende organisaties en ondernemers.

1.2 VERANTWOORDING

In de vergadering van het bestuur van 3 februari 2005 is een plan van aanpak vastgesteld voor de te volgen werkwijze. De dragende organisaties zijn hierover in februari 2005 geïnformeerd.

In het traject zijn twee fasen onderscheiden.

Fase 1: Onderzoek en beleidsvorming:

- uitvoeren van een omgevingsanalyse ten aanzien van de belangrijkste economische, maatschappelijke en institutionele trends;
- opstellen van een voorlopige toekomstverkenning in de vergadering van het bestuur van 1 september 2005.

Fase 2: Consultatie en besluitvorming:

- draagvlakmeting en consultatie bij dragende organisaties;
- definitieve vaststelling van de visie door het bestuur (3 november 2005).

Het bestuur heeft besloten de eind 2004 door de besturen van de akkerbouwproducties vastgestelde toekomstvisie 2010 als startpunt voor de toekomstverkenning te nemen, om dit vervolgens aan te scherpen met de specifieke omstandigheden en ontwikkelingen binnen de GZP-sectoren.

De opvattingen van de dragende organisaties werden reeds verwoord bij het bespreken van de toekomstvisie 2010.

De dragende organisaties is twee keer om een inbreng gevraagd, de eerste keer in februari 2005 na vaststelling van het plan van aanpak, de tweede keer nadat het bestuur op 1 september de voorlopige versie van de verkenning had vastgesteld. De tijdens de draagvlakgesprekken gemaakte opmerkingen zijn meegenomen bij het opstellen van de definitieve toekomstvisie.

Hoofdstuk 2

Omgevingsanalyse

2.1 NETWERK

Het Productschap GZP bestrijkt de ketens van:

- landbouwzaaizaden;
- granen en daaruit verkregen producten;
- landbouwpeulvruchten en daaruit verkregen producten;
- fijne, in het binnenland geteelde oliehoudende zaden;
- uitheemse zetmeelrijke producten, zoals rijst.

De sectoren kenmerken zich door een grote mate van verscheidenheid, zowel wat betreft het aantal bedrijven per sector, de omvang en het karakter (ambachtelijk of industrieel, kapitaal- of arbeidsintensief), als ook de mate van internationaal georiënteerd zijn. Er bestaat voor de import van grondstoffen en de export van gereede producten een levendig handelsverkeer met lidstaten en derde landen.

De invloed van het EU-landbouwbeleid is over het algemeen groot. Veelal is sprake van lange ketens: er moeten veel schakels worden doorlopen alvorens producten de consument bereiken. Zoals uit onderstaande tabel blijkt gaat het om meer dan 25.000 bedrijven.

Sector	Aantal bedrijven
Landbouwzaaizaden	90
Teelt	17.600
Handel	60
Verwerkende industrie	120
Brood- en banketbakkerij	2.600
Detailhandel	4.500
Totaal	25.270

2.2 TRENDANALYSE

De vraag is welke structurele ontwikkelingen zich in de sectoren voordoen en welke betekenis zij hebben voor het Productschap GZP. Daarbij vraagt het kabinet onderscheid te maken tussen *economische, maatschappelijke en institutionele trends*.

2.2.1 Economische trends

Bij de economische invalshoek richt de aandacht zich op de economische ontwikkeling en op de ontwikkelingen in de organisatie van de sector.

De belangrijkste economische trends zijn:

- herpositionering verwerkende industrie;
- schaalvergroting en internationalisering;
- stabilisering van de consumptie in de EG;
- groei van de wereldeconomie vooral in het Verre Oosten.

Herpositionering verwerkende industrie

Kenmerkend voor veel GZP-ketens is de dominante positie van de industrie. Bedrijven hebben vaak internationaal een vooraanstaande positie en maken nogal eens deel uit van multinationale ondernemingen.

Nederland is een aantrekkelijk vestigingsland voor de verwerkende industrie. De aanwezigheid van grote zeehavens in Rotterdam en Amsterdam vergemakkelijkt de aan- en afvoer van grondstoffen en eindproducten. Bovendien is de 'thuismarkt' groot door de aanwezigheid van grote voedingsmiddelenindustrieën

(bijvoorbeeld bier en zoetwaren). Mede dankzij de aanwezigheid van deze ondernemingen telt Nederland een relatief omvangrijke zetmeel- en maalindustrie. In een straal van 500 kilometer rond Nederland is een rijke afzetmarkt aanwezig. Verder is Nederland ten opzichte van andere landen een unieke plaats voor agro-industriële verwerkers, omdat de bedrijven al hun producten kunnen afzetten voor hoogwaardige food- en non-foodtoepassingen, zoals diervoeders en technische of chemische producten. Tot slot leiden factoren als de aanwezigheid van goed gekwalificeerd personeel, de milieuregels en het fiscale klimaat tot een stabiele economische omgeving.

Belangrijk is hoe Nederland een aantrekkelijk vestigingsland kan blijven voor dit type van hoogwaardige industrie. Daarbij speelt een aantal aspecten een rol: landbouwbeleid, ruimte voor akkerbouw, behoud van vestigingsvoordelen en terugdringen van lastendruk.

Landbouwbeleid

Het economisch reilen en zeilen van de sectoren wordt in belangrijke mate bepaald door het Europese landbouwbeleid. *Nederland dient als grote belanghebbende dan ook actief en constructief in discussies over het landbouwbeleid te participeren.* Grote schokken en concurrentievervalsing binnen de agrosector dienen te worden voorkomen. *Een gelijk speelveld binnen de unie moet vertrekpunt zijn van het nationale*

beleid. Geharmoniseerde Europese wetgeving heeft de voorkeur. Dit geldt bijvoorbeeld voor het bemestings- en gewasbeschermingbeleid, wetgeving op het gebied van levensmiddelen en genetisch gemodificeerde producten, biobrandstoffen, arbeidsomstandigheden en milieu.

Ruimte voor akkerbouw

Om de vooraanstaande positie van de Nederlandse akkerbouwkolom vast te kunnen houden, moet de akkerbouw kunnen blijven beschikken over voldoende ruimte. Zo zijn verwerkende industrieën in de suiker- en aardappelbranche sterk afhankelijk van de nabijheid van grondstoffen. Dit geldt voor de graanverwerkende industrie minder. Toch worden er aanzienlijke hoeveelheden inlandse tarwe en gerst door de industrie verwerkt en is het van belang dat er een vitale primaire akkerbouwsector in Nederland blijft.

Behoud van vestigingsvoordelen

De Nederlandse akkerbouwkolom heeft een belangrijke voorsprong op andere EU-landen: de verwerkende industrieën kunnen hun producten grotendeels in Nederland afzetten voor hoogwaardige food- en non-foodtoepassingen, zoals diervoeders en technische of chemische producten. *Dit enorme vestigingsvoordeel is van groot gezamenlijk strategisch belang.* De afname van de Nederlandse veestapel zet deze afzetmogelijkheden onder druk. Dit vraagt om alternatieve afzetmogelijkheden. Te denken valt aan het vergroten

van de afzet in de richting van technische en chemische sectoren of 'groene' brandstoffen (bio-ethanol) of andere vormen van bio-energie.

Terugdringen van lastendruk

Een beheerste loonkostenontwikkeling, lastenverlichting voor bedrijven en het terugdringen van administratieve lastendruk zijn noodzakelijke elementen voor een verbeterd ondernemingsklimaat.

De verwerkende industrie wordt gekenmerkt door een veelheid van veranderingen, waarbij feitelijk sprake is van herschikkingen en herpositionering. Voor de organisatie van de sector betekent dit dat alle activiteiten door belanghebbenden getoetst worden op hun waarde. *De stabiele factor in dit dynamische veld is de noodzaak van het hebben van een platform waar schakeloverschrijdende onderwerpen worden afgestemd.* Het Productschap GZP vervult in deze enkele belangrijke functies: *platform, dienstverlening, ondersteuning en overkoepelende belangenbehartiging.*

Schaalvergroting en internationalisering

In het merendeel van de sectoren is sprake van een hevige (internationale) concurrentie op basis van kwaliteit en efficiency. De ondernemingen trachten hun rendement op niveau te houden door middel van innovatie, product- en procesvernieuwing en kostprijsverlaging. Schaalvergroting is daarvan het gevolg. Steeds meer bedrijven

internationaliseren. Dit proces heeft ingrijpende kwantitatieve en kwalitatieve gevolgen voor de werkgelegenheid. De werkgelegenheid neemt in omvang eerder af dan toe. De eisen aan het personeel worden groter. De opgave is degenen die thans werkzaam zijn binnen de bedrijven tegen deze achtergrond een nieuw of ander perspectief te geven. Scholing is daarvoor een belangrijk instrument. *Voor de organisatie van de sector geldt hier eveneens dat een platformfunctie van belang is en blijft.*

In de broodbakkerij kan een onderscheid worden gemaakt tussen bedrijven die op industriële wijze, met behulp van continuovens, brood produceren (het grootbedrijf) en bedrijven die op ambachtelijke wijze brood produceren (het midden- en kleinbedrijf).

Het grootbedrijf wordt eveneens gekenmerkt door concentratie en schaalvergroting. Het overgrote gedeelte van deze bakkerijen is aangesloten bij een drietal landelijk opererende concerns/samenwerkingsverbanden. Tegenover deze concentratie van het aanbod staat een concentratie van de vraag bij enkele omvangrijke levensmiddelendetailhandelconcerns. Het aandeel van de industriële bakkerij in de totale productie van brood is geleidelijk toegenomen.

In het midden- en kleinbedrijf vertoont het aantal bedrijven een dalende tendens. De overblijvende bedrijven worden gemiddeld

genomen groter. Uit demografische ontwikkelingen volgt dat een aanzienlijk aantal bedrijven in de komende jaren voor overdracht in aanmerking komt; de betreffende ondernemers zullen ofwel de bedrijfsvoering staken ofwel pogen het bedrijf over te dragen. Het aandeel van het midden- en kleinbedrijf in het volume van de broodproductie neemt geleidelijk af.

De veranderde situatie met betrekking tot de structuur van de bakkerijbranche heeft ertoe geleid dat *een pakket van structuurversterkende maatregelen nodig is*. In tegenstelling tot in het verleden richten de maatregelen zich niet langer op herstructurering in de zin van het uitkopen van overcapaciteit. Hierdoor kunnen de middelen voor structuurversterkende maatregelen voor het midden- en kleinbedrijf meer gericht worden op de “blijvers” in de sector. Bij de voorgestelde aanpak staan centraal: voorlichting en generieke promotie voor het product brood, versterking van het imago van zowel brood als de industriële bakkerij, marktonderzoek en ondersteuning van de dynamiek van de ambachtelijke bakkerij.

Consumptie in EU stabiel

Behoudens de te verwachten groei van de consumptie in nieuwe lidstaten zal de afzet van voedingsmiddelen in de EU nog nauwelijks stijgen. De consument is uiterst kritisch. Met de toetreding van de nieuwe lidstaten is de EU één van de grootste handelsblokken in de wereld. *De uitbreiding*

van de interne markt geeft nieuwe potentiële capaciteit aan agrarische productie en consumptie. Hier tegenoverstaat dat bepaalde economische activiteiten zich kunnen verplaatsen naar de nieuwe lidstaten in verband met de lagere (loon)kosten.

Groei wereldeconomie vooral in het Verre Oosten

De groei van de wereldbevolking en de wereldeconomie heeft voornamelijk plaats in het Verre Oosten. Wil het Europese bedrijfsleven van deze groei profiteren, dan moet geconcurrereerd worden met het bedrijfsleven uit andere werelddelen. Deze concurrentiedruk draagt eveneens bij aan de tendens tot schaalvergroting en internationalisering.

2.2.2 Maatschappelijke trends

In de veelheid van maatschappelijke trends zijn voor het Productschap GZP vooral van belang:

- Ontwikkelingen vakbonden.
- Demografische ontwikkelingen.

Ontwikkeling vakbonden

Vakbonden zijn een onmisbare pijler in het PBO-stelsel. Vakbonden hebben in de Visie 2010 aangegeven de akkerbouwproductieschappen te beschouwen als een belangrijk *sectoraal overlegplatform*. Vakbonden beoordelen hun inzet bij het productschap aan de bijdrage van het schap aan het gezamenlijke bedrijfstakbelang. Daarnaast is de bijdrage aan de meer brede

maatschappelijke doelstelling van vakbonden van belang. Vakbonden zijn met name geïnteresseerd in concrete sociaal-economische projecten waar ondernemers en werknemers gezamenlijk optrekken.

Kennis-, advies- en informatiecentrum en financiering

Naast de functie als overlegplatform geven de vakorganisaties aan dat het Productschap GZP toegevoegde waarde heeft als kennis-, advies- en informatiecentrum. Sectorspecifiek onderzoek en voorlichting zijn van belang om te komen tot concrete beleidsplannen maar is tevens van belang om de achterban van de vakbonden te informeren over relevante ontwikkelingen en initiatieven.

Vakorganisaties willen dat het algemeen belang en het gemeenschappelijk belang van de sector meer nadruk krijgt. Directe belangenbehartiging in enge zin (individueel en collectief) is een taak van de private organisaties. Vakorganisaties willen zich inzetten bij het vergroten van de betrokkenheid van de ‘werkvloer’ (achterbannen van vakorganisaties) bij het formuleren en uitvoeren van sectorale projecten.

Demografische ontwikkelingen

De leeftijdsopbouw van de Nederlandse bevolking verandert. De bevolkingsopbouw wordt steeds pluriformer en er is sprake van een forse vergrijzing. Sommige sectoren hebben te maken met een arbeids-

voorzieningsprobleem. Zo kost het de zaaizaadsector steeds meer moeite om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden.

De multiculturele samenleving leidt tot meer mogelijkheden door de consumptie van een grotere verscheidenheid aan producten. Dit vergroot de productiemogelijkheden, maar leidt ook tot meer importen.

2.2.3 Institutionele trends

Belangrijke institutionele trends zijn:

- ontwikkelingen landbouwbeleid;
- liberalisering van de wereldhandel;
- overheid ontwikkelt beleid en laat invulling over aan marktpartijen;
- kwaliteit en voedselveiligheid.

Ontwikkelingen in het landbouwbeleid

De EU blijft de landbouwsector ondersteunen. De manier waarop zal sterk veranderen. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) blijft nodig om het platteland leefbaar en vitaal te houden. Instrumenten die de boer enige inkomenszekerheid bieden, zijn voor de akkerbouw onmisbaar. Dit heeft te maken met de aard van de grote akkerbouwgewassen (granen en suikerbieten) en de werking van de landbouwmarkten. Bovendien kennen andere grote productiegebieden, zoals de VS, soortgelijk beleid. Het karakter van het beleid zal sterk veranderen. Er vindt een omschakeling plaats van marktordening naar een regionaal plattelandsbeleid. De nadruk komt te liggen op directe steun-

maatregelen voor het boerenbedrijf. Invoertarieven, restituties en steunregelingen worden geleidelijk afgebouwd. Leidende principes zijn de ontkoppeling van de steun van de productie en het actief bijdragen aan natuur- en landschapswaarden.

Liberalisering van de wereldhandel

Ook de liberalisering van de wereldhandel draagt bij aan de schaalvergroting en internationalisering van bedrijven. Nieuwe afspraken in WTO-verband betekenen dat de EU de markttoegang voor producten uit derde landen, met name ontwikkelingslanden, moet vergroten. Het betekent ook dat andere grote handelsblokken hun markttoegang vergroten.

Overheid ontwikkelt beleid en laat invulling over aan marktpartijen

De overheid legt zich meer toe op de ontwikkeling van beleidskaders en -normen. De invulling van het beleid laat zij over aan marktpartijen. Ministeries richten zich steeds meer op hun kerntaken. Regelgeving wordt geschrapt of vervangen door wettelijke kaders, zoals de Kaderwet Diervoeders. Hiermee wordt veel duidelijker de verantwoordelijkheid bij de bedrijven gelegd. Aanvullende sector specifieke regelgeving, zoals verordeningen van productschappen, is aan strikte (EU-)regels gebonden.

De overheid streeft daarnaast naar de vermindering van de administratieve lastendruk voor het bedrijfsleven. Bij de invulling van het beleid komen marktpartijen in gezamenlijk overleg (via brancheorganisaties en het productschap) tot afspraken. Deze afspraken moeten de toets van de Nederlandse Mededingingsautoriteit kunnen doorstaan.

De overheid gaat van het klassieke toezicht dat zich richtte op controle, meer naar toezicht op handhaving en controle door het bedrijfsleven zelf. Een systematiek van toezicht op controle laat de eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de overheid onverlet, maar kan tot een efficiency- en effectiviteitswinst leiden.

Kwaliteit en voedselveiligheid

De Algemene Levensmiddelen Verordening (General Food Law) en de Verordening Levensmiddelenhygiëne vormen de basis voor voedselveiligheid. De overheid is daarbij verantwoordelijk voor het vaststellen van de normen, het bedrijfsleven is verantwoordelijk voor borging van de voedselveiligheid. De borging van voedselveiligheid en kwaliteit concentreerde zich vaak op het eindproduct maar richt zich nu steeds meer op het gehele productieproces.

Voor de organisatie van de sector betekenen deze institutionele ontwikkelingen een toenemend belang in de sfeer van overkoepelende belangenbehartiging, terwijl eveneens de regelende- en

administratieve functies aan gewicht zullen toenemen.

2.3 CONCLUSIE

Economische trends:

- Herpositionering van de verwerkende industrie.
- Herstructurering in de bakkerijsector.
- Schaalvergroting en internationalisering.
- Stabilisering van de consumptie in de EG.
- Groei van de wereld economie vooral in het Verre Oosten.

Maatschappelijke trends:

- Ontwikkelingen vakbonden.
- Demografische ontwikkelingen.

Institutionele trends:

- Ontwikkelingen landbouwbeleid.
- Liberalisering van de wereldhandel.
- Overheid ontwikkelt beleid en laat invulling over aan marktpartijen.
- Kwaliteit en voedselveiligheid.

Uit de trendanalyse kunnen de volgende consequenties voor het Productschap GZP afgeleid worden.

1. De stabiele factor in dit dynamische veld is de noodzaak van het hebben van een platform waar schakeloverschrijdende onderwerpen worden afgestemd. Het Productschap GZP vervult in deze enkele belangrijke functies: *platform, dienstverlening, ondersteuning en overkoepelende belangenbehartiging*. Belangrijke aspecten om aantrekkelijk te blijven als vestigingsland

komen in dit platform nu en in de toekomst aan de orde en leiden tot concrete activiteiten en taken.

2. Naast de functie als overlegplatform geven de vakorganisaties aan dat het Productschap GZP toegevoegde waarde heeft als kennis-, advies- en informatiecentrum. Sector specifiek onderzoek en voorlichting zijn van belang om te komen tot concrete beleidsplannen maar is tevens van belang om de achterban van de vakbonden te informeren over relevante ontwikkelingen en initiatieven.

3. Voor de organisatie van de sector betekenen de institutionele ontwikkelingen een toenemend belang in sfeer van overkoepelende belangenbehartiging, terwijl eveneens de regelende- en administratieve functies aan gewicht zullen toenemen.

4. Structuurversterkend beleid voor de bakkerijsector. Bij de voorgestelde aanpak staan centraal: voorlichting en generieke promotie voor het product brood, versterking van het imago van zowel brood als de industriële bakkerij, marktonderzoek en ondersteuning van de dynamiek van de ambachtelijke bakkerij.

5. Voor het functioneren van het schap zijn aanvullend nog de volgende functioneringseisen van toenemend belang: *herkenbare identiteit, effectiviteit en efficiency (kostenbeheersing), nadruk op maatschappelijk en verantwoord ondernemen*.

Koers van het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten

Hoofdstuk 3

3.1 MISSIE EN DOEL- STELLINGEN

Het Productschap GZP is een publiek-rechtelijke bedrijfsorganisatie voor het bedrijfsleven waarin werkgevers- en werknemersorganisaties samenwerken. De missie is in de wet vastgelegd:

“Het Productschap GZP heeft tot taak een het algemeen belang dienende bedrijfsuitoefening door de ondernemingen te bevorderen, alsmede het gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en van de daarbij betrokken personen te behartigen”.

3.2 STRATEGIE, POSITIONERING EN FUNCTIES

Het Productschap GZP vormt een deel van het openbaar bestuur en is actief in het belang van de aangeslotenen. Deze positie vormt het uitgangspunt voor de rol die het productschap wil spelen, te weten het bieden van een strategisch platform. Dit met het doel om zonodig een gemeenschappelijke zienswijze te ontwikkelen en als spreekbuis te fungeren richting de overheid en andere stakeholders.

Onder bepaalde omstandigheden kan aan activiteiten extra kracht worden bijgezet door de verordenende (bindende) bevoegdheid waarover het productschap beschikt. Bijvoorbeeld op het vlak van bindende kwaliteitsregels en/of doorzichtigheid van de handel en gemeenschappelijke financiering.

De positie binnen het openbaar bestuur brengt met zich mee dat het productschap zich terughoudend opstelt ten aanzien van aangelegenheden die ook door de bedrijven en hun brancheorganisaties kunnen worden verricht. Het Productschap GZP ziet voor zichzelf een rol weggelegd als het gaat om aangelegenheden die betrekking hebben op de afstemming binnen de ketens, horizontaal en verticaal. Van het instrument regelgeving (verordeningen) wordt terughoudend gebruik gemaakt. Dit komt pas in beeld als vaststaat dat er geen slagvaardig en doelmatig privaatrechtelijk alternatief is.

Meer in het bijzonder ten aanzien van gemeenschappelijke financiering van activiteiten geldt dat de mogelijkheden van private bekostiging eerst worden onderzocht, voordat bekostiging uit publieke middelen door middel van “verplichte heffingen” in beeld komt.

Het Productschap GZP richt zich op het algemene en het overkoepelende sectorbelang. Belangenbehartiging op het niveau van één bedrijfstak of een individueel bedrijf dient primair te geschieden door de betrokken brancheorganisatie.

De functies van het Productschap GZP worden vooral ingezet ten aanzien van thema's met een maatschappelijke component die voor het gezamenlijke bedrijfsleven van belang zijn. Dit vertaalt zich in de aandachtsgebieden markt(ordening) en landbouwbeleid, structuurversterking,

kwaliteit en voedselveiligheid, arbeidsmarkt en -omstandigheden en onderzoek.

3.3 HOOFDPUNTEN VAN BELEID

3.3.1 Markt(ordening) en landbouwbeleid

Van oudsher vormt het landbouwbeleid een belangrijk aandachtspunt voor het Productschap GZP. Europese marktordeningen hebben een grote impact op de GZP-sectoren (uitgangsmateriaal, teelt, handel en verwerking).

Europees niveau

Het landbouwbeleid verandert van karakter. Er heeft een omschakeling plaats van marktordening naar inkomenssteun in combinatie met een regionaal Europees plattelandsbeleid. *Het feit dat het landbouwbeleid is gewijzigd, betekent niet dat de marktordeningen worden afgeschaft. Er blijft sprake van marktregulering. Door middel van interventieprijzen wordt een bodem in de markt gelegd en er is nog steeds sprake van een systeem van invoerbescherming. Het is nog volstrekt onduidelijk wanneer exportrestituties daadwerkelijk zijn uitgefaseerd. De Europese politiek, en met name de Europese commissie, oefent nog steeds invloed uit op het verloop van de granenmarkt. Zolang dat het geval is, past het binnen de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de Commissie en de lidstaten dat er beheerscomités zijn. De rol van deze*

comités is derhalve nog lang niet uitgespeeld. De beleidsbeïnvloeding zal wel steeds meer voorafgaande aan de vergaderingen moeten plaatshebben, op basis van vooroverleg met de Commissie en in nauwe afstemming met de delegaties van de andere lidstaten. De invloed van het Europees parlement op de besluitvorming neemt toe. Het lijkt verstandig de pijlen niet meer eenzijdig te richten op de Europese Commissie maar ook op de (Nederlandse) leden in het Europees Parlement. Voor zaaizaden en vlas heeft het Productschap GZP hiermee goede ervaringen. Europarlementariërs en hun medewerkers doen in voorkomende gevallen gemakkelijk een beroep op het productschap. Productschappen kunnen in de richting van het Europees Parlement een rol spelen als aanspreekpunt, vraagbaak en informatiebron.

Het Productschap GZP kent ook sectoren, waar de hervorming van het landbouwbeleid met zich meebrengt dat men minder met het productschap te maken krijgt. Dat geldt bijvoorbeeld voor de zaaizadensector, waar de marktordening zaaizaden komt te vervallen. Voor vezelvlas is echter een uitzondering gemaakt. Daarvoor blijft de zaaizaadsteun bestaan.

Brancheorganisaties en grote bedrijven zijn ook zelf actief in Brussel, maar hebben geen toegang tot de beheerscomités. Dit is voorbehouden aan vertegenwoordigers van de overheid. Het wordt steeds belangrijker

gedurende het gehele traject van beleidsbeïnvloeding (Den Haag en Brussel) nauwkeurig met de bedrijfslevenorganisaties af te stemmen om daar waar mogelijk met één mond te spreken. *Meer contacten met bedrijfslevenorganisaties in Brussel en in andere lidstaten zijn daarvoor nodig.*

Nationaal

Het aantal betaalorganen wordt teruggebracht tot één. Het Productschap GZP heeft een beperkte rol in de uitvoering van het gewijzigde landbouwbeleid. *De opvatting van het bedrijfsleven is dat men op dit moment onvoldoende invloed heeft op de besluitvorming en de uitvoering. Nagegaan moet worden welke rol het productschap in dat kader kan spelen.*

Benadrukt wordt de wenselijkheid van afstemming met de directie Internationale Zaken van het Ministerie van LNV. Goede afspraken en een harmonieuze samenwerking tussen de medewerkers van deze directie en de vertegenwoordigers van het productschap vormen de basis voor een effectief optreden in Den Haag en Brussel.

3.3.2 Sector-structuurbeleid

Doelstelling van het sectorstructuurbeleid is bij te dragen aan de ontwikkeling van een gezonde structuur van de bedrijven. Gezond in termen van continuïteit, concurrentiekracht, werkgelegenheid, arbeidsomstandigheden en voorzieningen-niveau.

De ervaringen leren dat het Productschap GZP een orgaan is waar werknemers en werkgevers gezamenlijk maatregelen kunnen ontwikkelen.

Structuurversterkende maatregelen voor de bakkerij voor de periode 2005-2009

Op verzoek van de bakkerijsector is door het Productschap GZP ingestemd om opnieuw een aantal structuurmaatregelen voor de bakkerij te willen uitvoeren.

Voor de uitvoering van het pakket van maatregelen is een begroot budget benodigd van circa € 3,7 miljoen per jaar. *De maatregelen worden door de bakkerijsector zelf door middel van een productschapshewing bekostigd. Dankzij de medewerking van de toeleveranciers van de bakkerij (maalindustrie, bakkerijgrondstoffenindustrie en meelhandel) is een efficiënt inningssysteem ontwikkeld.*

3.3.3 Voedselveiligheid, kwaliteit en gezondheid

Naast het borgen van voedselveiligheid en voedselkwaliteit via aandacht voor grondstoffen, bedrijfsvoering en producteisen krijgt de relatie voeding en gezondheid steeds meer aandacht. De rol van brood en andere graanproducten is voor wat betreft gezondheid onomstreden. De Gezondheidsraad geeft aan dat graanproducten een belangrijke bijdrage leveren

aan de voedingstoestand van de Nederlandse bevolking. De slagvaardige ketenbrede aanpak eind jaren 90 heeft ervoor gezorgd dat de beheersing van voedselveiligheid door middel van actieplannen de volle aandacht kreeg. Hierdoor is er geen imago-schade ontstaan. Voor banket ligt het onderwerp van gezondheid in verband met het gebruik van vetten en suiker ingewikkelder. Alles overziende echter, heeft de graanketen een belangrijke positie. Het betrokken bedrijfsleven is er veel aan gelegen deze positie te handhaven.

Relatief nieuwe aandachtsgebieden die de graansector raken zijn obesitas en (gluten)-allergie. De ontwikkelingen bieden de graanketen nieuwe mogelijkheden. Immers de uitgangspositie is goed en granen beschikken over heel veel functionele eigenschappen die de gezondheid kunnen bevorderen. Bijvoorbeeld onder het motto "handhaaf brood in de schijf van vijf".

De ontwikkeling van de wetenschap brengt met zich mee dat er steeds meer bekend wordt over de goede en over de slechte eigenschappen van levensmiddelen en grondstoffen. Ook maatschappelijke ontwikkelingen zorgen voor nieuwe eisen in de richting van de keten. Overheid en afnemers (met name de retail) vertalen deze nieuwe eisen ten aanzien van veiligheid, kwaliteit en gezondheid in de richting van de sector. De overheid doet dat door middel van wettelijke kaders, de afnemer door privaatrechtelijke afspraken. Vanuit beide

gezichtspunten (overheid en afnemers) neemt de controlelast toe. Dat zo zijnde, is de vraag aan de orde hoe in een steeds complexer wordende samenleving controle het beste (effectief en efficiënt) wordt georganiseerd en hoe in dat verband de rolverdeling tussen overheid en bedrijfsleven moet zijn. De overheid blijft verantwoordelijkheid voor het toezicht op de naleving van wettelijke kaders. Dit is alleen mogelijk indien het bedrijfsleven zijn systeem zo inricht (aantoonbaar, onafhankelijk, transparant, en gesanctioneerd) dat de overheid op de bedrijfseigen controles kan vertrouwen. Nauw overleg tussen bedrijfsleven en overheid is noodzakelijk.

Er lijkt meer ruimte voor "intelligente" afspraken voor wat betreft het tot stand komen van beleid, de implementatie en de handhaving ervan. In dat kader loont het, zowel in relatie tot de afspraken met de overheid als ook met betrekking tot het bewerkstelligen van synergievoordelen - om als ketenpartijen gezamenlijk op te trekken. Het productschap is in staat als ketenorganisatie vanuit zijn platformfunctie een belangrijke faciliterende rol te spelen. De terreinen waar dat aan de orde kan zijn liggen op het vlak van de implementatie en controle van levensmiddelenwetgeving, bijvoorbeeld door het opstellen van hygiëncodes en toezicht systematieken voor de borging van de voedselveiligheid (certificering primaire sector; sectorale monitoringsprogramma's).

Hierbij wordt geprofiteerd van het feit dat de afdeling Voeding en Voedsel het secretariaat voert van de Productschappencommissie

Levensmiddelenwetgeving (PLW). Via deze commissie neemt het HPA deel aan nationale en internationale overleg en kan daardoor een belangrijke rol spelen bij de communicatie omtrent nieuwe levensmiddelenwetgeving in Europa en de Codex. Tot slot kan ook bij de communicatie in de richting van de samenleving (voorlichting in de richting van de consument en communicatie bij calamiteiten) het productschap als ketenregisseur efficiënt optreden.

Omdat het bedrijfsleven sterk internationaal georiënteerd is, neemt de noodzaak tot afstemming in internationaal verband toe. Dit geldt niet alleen voor het overleg in Brussel, waar het productschap via de PLW een stevige positie heeft, maar ook voor het overleg met stakeholders in andere lidstaten. Het bedrijfsleven vraagt van het productschap op dit vlak nadrukkelijker een rol te spelen.

Biotechnologie

Vanaf 1996 is het Productschap GZP vanwege de komst van genetisch gemodificeerde maïs betrokken bij de discussie over plantaardige biotechnologie. Met de werkgroep ggo-maïs werd een platform van de totale keten samengesteld. Naast de noodzakelijke uitwisseling van informatie binnen de keten werd invulling gegeven

aan de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties door te voorzien in adequate informatie.

In 1997 heeft het productschap samen met het Productschap Margarine, Vetten en Oliën en het Productschap Diervoeder door het oprichten van de Projectgroep Biotechnologie de krachten op het gebied van biotechnologie gebundeld. De doelstelling van de projectgroep is:

- het bevorderen van praktisch toepasbare en controleerbare (EU)-biotechwetgeving (van zaaigoed tot eindproduct), met name op het gebied van keuzevrijheid, etikettering, traceerbaarheid, tolerantiedrempels en coëxistentie;
- het bijdragen aan de communicatie en informatievoorziening in de keten en in de richting van maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen.

Het onderwerp biotechnologie kan nog geruime tijd de aandacht vragen, zeker nu naast maïs ook van andere belangrijke gewassen zoals bijvoorbeeld tarwe, genetisch gemodificeerde variëteiten op de markt kunnen komen.

3.3.4 Arbeid

Uitgangspunt voor het Productschap GZP is een actieve behartiging van onderwerpen op het terrein van de factor arbeid. Hierbij zal het vooral moeten gaan om concrete sociaal-economische projecten, waarbij ondernemers en werknemers een gezamenlijk belang hebben. Het productschap voert deze projecten uit vanuit zijn rol van sector-overlegplatform. De verordenende bevoegdheid om financiële middelen te genereren is een belangrijk instrument voor het uitvoeren van door werkgevers en werknemers gedragen projecten.

De afgelopen jaren is de betrokkenheid van het Productschap GZP bij aangelegenheden op het terrein van de arbeidsmarkt en -omstandigheden vergroot. Behalve het programma van structuurversterking voor de bakkerij gaat het vooral om projecten op het vlak van arbeidsomstandigheden. De toegenomen kennis over ongewenste eigenschappen in producten heeft namelijk niet alleen betrekking op de voedingseigenschappen van producten, maar ook op de werkomgeving. Voorbeelden hiervan zijn meel- en graanstof en endotoxinen. Voor meelstof faciliteert het Productschap GZP het uitvoeren van het Arbo-convenant grondstofallergie. Voor endotoxinen wordt een vergelijkbare aanpak ontwikkeld, samen met de productschappen Diervoeder, Tuinbouw en Vee, Vlees en Eieren.

Het streven is erop gericht de activiteiten op het terrein van de factor arbeid te intensiveren. Mede op initiatief van de vakorganisaties worden voorstellen uitgewerkt gericht op versterking en betere verankering van de factor arbeid in de productschapstaken. Hierbij wordt onder meer nagegaan welke mogelijkheden er zijn, als de partijen in het CAO-overleg dit wensen, om het uitvoeren van bepaalde secundaire CAO-afspraken, bijvoorbeeld ten aanzien van arbeidsomstandigheden en scholing, vanuit de schappen te ondersteunen. Om een en ander nader uit te werken wordt een plan van aanpak opgesteld. Voorgesteld wordt begin 2007 te bezien of er voldoende en concrete voortgang is gemaakt met het uitwerken van bovengenoemde initiatieven.

Voor het uitvoeren van deze taak wordt samen met de andere Akkerbouwproductschappen en het Productschap MVO gebruik gemaakt van de kennis en ervaring van de afdeling Arbeid van het HPA. Vastgesteld kan worden dat vergelijkbare activiteiten op het beleidsterrein arbeid aan de orde zijn in de andere schappen. De ervaring leert dat samenwerking mogelijk is en leidt tot een efficiënte en effectieve inzet van kennis, ervaring en middelen. De positieve ervaringen met de Productschappencommissie Levensmiddelen Wetgeving (PLW) kunnen hierbij als voorbeeld dienen.

3.3.5 Landbouwkundig en technologisch onderzoek

Eind 1995 heeft het Productschap GZP de taken van de Stichting het Nederlands Graancentrum overgenomen. In dat kader formuleerde het bestuur de kerntaak op het terrein van onderzoek als het fungeren als centraal platform en kenniscentrum voor het bedrijfsleven uit de GZP-keten terzake van de belangenbehartiging op het terrein van het landbouwkundig en technologisch onderzoek en daaraan gelieerde activiteiten.

Als gevolg van deze taakstelling is de afgelopen jaren een breed netwerk met het betrokken bedrijfsleven tot stand gekomen waarbij onderzoek en voorlichtingsactiviteiten van précompetitieve aard zijn ontplooid.

Het productschap wil ook in de toekomst met zijn onderzoek en voorlichtingsactiviteiten bijdragen aan de kennisontwikkeling binnen onze sectoren. De activiteiten zijn steeds meer vraag gestuurd. Daarnaast kunnen collectieve activiteiten vanuit het productschap de ruimte voor het maatschappelijk verantwoord ondernemen in het het GZP-bedrijfsleven vergroten. Prioritaire thema's zijn daarbij:

- borgen van de voedselveiligheid;
- optimalisatie van de teelt: het behoud van een rendabele teelt in combinatie met duurzaam gebruik van natuurlijke en externe hulpmiddelen (bodem, gewasbescherming, kunstmest);

- kennis over kwaliteitseigenschappen van granen;
- kennis over gezonde eigenschappen van graanproducten;
- verbreding afzetmogelijkheden van de (bij) producten;
- verbetering van arbeidsomstandigheden.

De activiteiten richten zich met name op de kennisontwikkeling over grondstoffen die voor de gehele keten van belang zijn. Deze kennisontwikkeling en -verspreiding dient ook het algemeen belang.

Via het Productschap GZP wordt door gezamenlijk overleg van het betrokken bedrijfsleven (teelt, handel en industrie) de activiteiten aangestuurd. Hiertoe zijn onder andere de werkgroep graszaden en granen ingesteld. Ook bij dit onderwerp is een goede afstemming met de andere akkerbouwproductschappen (met name de Commissie Teeltaangelegenheden van het HPA en het Productschap Diervoeder) van belang.

3.4 HOOFDCONCLUSIES OVER DRAAGVLAK

3.4.1 Aanpak

De concepttoekomstverkenning is behandeld in de vergadering van het bestuur van 1 september 2005. Het bestuur heeft met de verkenning ingestemd, hetgeen betekent dat het document de basis vormt voor de

draagvlakmeting en ter bestuurlijke consultatie is toegezonden aan de dragende organisaties.

Schriftelijke reacties zijn ontvangen van twee werkgeversorganisaties, te weten Plantum NL en de Koninklijke Vereniging het Comité van Graanhandelaren. Overigens zijn in een eerder stadium al reacties binnengekomen van de gezamenlijke vakorganisaties.

Bureau Berenschot is gevraagd draagvlakgesprekken met ondernemers te organiseren. Daarbij is gekozen voor een kwalitatief onderzoek met behulp van panelgesprekken, omdat het de mogelijkheden biedt om dieper door te vragen over argumenten, meningen, suggesties en patronen. Berenschot maakte daarbij gebruik van computers waardoor het mogelijk wordt alle input van de aanwezigen te registreren. De sessies leveren ook kwantitatieve uitkomsten op. Gezien de omvang van de bijeenkomsten kan geen statistische zekerheid aan deze uitkomsten worden ontleend, wel geeft het een illustratief beeld van de meningen tijdens de sessies. Voor het uitnodigen van deelnemers is uitgegaan van de bestanden van het productschap. Afhankelijk van de grootte van betreffende groep van bedrijven zijn alle bedrijven uitgenodigd, danwel zijn uit deze bestanden "at random" de namen van ondernemingen geselecteerd. Deze ondernemingen zijn schriftelijk

uitgenodigd, met de vraag of ze zouden willen deelnemen. De positieve respons was beperkt. Ondanks een ruim uitnodigingsbeleid werden enkele bijeenkomsten matig bezocht. Het Productschap GZP verricht relatief weinig activiteiten in de richting van de primaire sector, de akkerbouwers. Het zwaartepunt daarvan ligt bij de commissie teeltaangelegenheden van het HPA. De draagvlakgesprekken met de primaire sector zijn dan ook gezamenlijk met het HPA georganiseerd, waarbij vragen over het HPA-takenpakket aangevuld zijn met enkele specifieke op GZP betrekking hebbende vragen.

In onderstaande tabel is aangegeven wat de samenstelling van de groepen is geweest. Naast het aantal deelnemers per panelgesprek is ook van belang of de aanwezige bedrijven een zodanig marktaandeel vertegenwoordigen dat op basis daarvan sprake is van een representatief oordeel. Dit was bij de gesprekken met de graanhandel/zaaizaadbedrijven, de graanverwerkende industrie en de groot-schalige bakkerijen ruimschoots het geval.

Type ondernemer	Aantal bijeenkomsten	Aanwezig
Graanhandel/zaaizaadbedrijven	1	14
Graanverwerkende industrie	1	8
Ambachtelijke bakkerijen	1	8
Grootschalige bakkerijen	1	5
Akkerbouwers	2	40

Conclusies Berenschot

Berenschot heeft geconcludeerd dat het productschap in de ogen van de bedrijven uit de sector belangrijke en nuttige functies vervult. De beoordelingen op de grote lijnen en op de onderscheiden taken variëren van een neutrale naar een positieve score. Daarbij valt op dat de ambachtelijke bakkers significant kritischer zijn dan de ander groepen. De bekendheid is geringer, de afstand naar de organisatie wordt als groter ervaren en de waarde van de activiteiten voor het eigen bedrijf worden minder duidelijk onderkend.

Marktordening en landbouwbeleid

Belangenbehartiging naar de overheden, met name naar de EU wordt zeer belangrijk geacht. Berenschot ziet daar de hoogste scores van de gehele vragenlijst. Het vertalen van de regelgeving naar bedrijven, ondersteuning en voorlichting scoren neutraal. De deelnemers geven aan dat ze in dit taakveld een belangrijke rol zien voor het productschap.

Sector structuurbeleid

In dit takenpakket is ook generieke broodpromotie ondergebracht. Het blijkt dat de taken in het algemeen als belangrijk worden gezien. De grote bakkerijen vinden generieke promotie van belang, de ambachtelijke bakkerijen zien het belang minder. Het verzamelen van kwantitatieve gegevens slaat aan bij grotere bakkerijen. De steun aan individuele ambachtelijke bakkerijen wordt door die groep vooral gewaardeerd

waar het gaat om ondersteuning van starters.

Over de rol van GZP in dit taakveld toont zich een verdeeld beeld. De grote bakkerijen zijn duidelijk positief, zelfs in sterkere mate dan de ambachtelijke bakkerijen zelf. Al met al concludeert Berenschot dat de ondernemers kritisch tegenover de rol van GZP staan bij de uitvoering van grote delen van het sector-structuurbeleid.

Voedselveiligheid

Dit taakveld wordt door alle groepen, met uitzondering van de ambachtelijke bakkerijen, zeer belangrijk geacht. Alleen het onderwerp gewasbescherming scoort lager, maar nog steeds neutraal. De rol van het GZP wordt uitgesproken positief gewaardeerd.

Arbeid

In vergelijking met de andere taakvelden scoort dit taakveld wat lager, de scores blijven neutraal. Over de rol van GZP in dit taakveld zijn de meningen verdeeld. De ambachtelijke bakkerijen zijn negatief over een rol van GZP in dit taakveld.

Landbouwkundig en technologisch onderzoek

Dit taakveld wordt positief beoordeeld door de ondernemingen aan het begin van de keten die hierop bevroegd zijn. Over de taken in detail komt een neutrale reactie. Over de rol van GZP toont zich een verdeeld beeld.

Functioneren GZP en beoordeling van hoofdtaken

Over het functioneren van het productschap GZP wordt door de ambachtelijke bakkerijen negatief geoordeeld. De andere groepen geven een positieve beoordeling. De perceptie over de verhouding tussen waarde en heffing is neutraal, dat duidt op een beoordeling dat sprake is van een redelijke prijs/prestatiebeoordeling. Vergelijking met de scores van andere schappen kan in een later stadium interessant blijken.

Over de *hoofdfuncties* van het schap zijn de respondenten positief. De ambachtelijke bakkers scoren wat lager dan de andere groepen, maar ook daar blijft het aan de positieve kant.

Uit de groepen blijkt dat de deelnemers de organisatie van GZP niet als efficiënt beoordelen. Uit de discussie blijkt dat dit oordeel vooral gebaseerd is op beeldvorming.

De voorstellen over verandering van besluitvorming, inspraak en verbetering van informatievoorziening worden positief ontvangen. Met name het voorstel om tot één heffing te komen krijgt bijval. Ook belangenbehartiging scoort hoog. Arbeid scoort weer wat lager.

Totaalbeeld

Berenschot stelt vast dat het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten positieve scores blijkt te krijgen van een grote meerderheid van de ondernemers in de sector die in de groepen aanwezig waren. Een punt van aandacht ligt bij de ambachtelijke bakkerijen. De kritische geluiden zijn in deze groep sterker, waarbij duidelijk is dat de ondernemers wel de heffing zien, maar weinig van de bedoelde effecten. Deze groep heeft ook commentaar op de overlap van werkterreinen van verschillende schappen en ondersteunende organisaties als het NBC.

3.5 CONCLUSIE

De hoofdpunten van het beleid van de het Productschap GZP richten zich op:

- Markt(ordening) en landbouwbeleid.
- Sector-structuurbeleid.
- Voedselveiligheid, kwaliteit en gezondheid.
- Arbeid.
- Landbouwkundig en technologisch onderzoek.

1. Het feit dat het landbouwbeleid is gewijzigd, betekent niet dat de marktordeningen worden afgeschaft. Er blijft sprake van marktregulering. De Europese politiek, en met name de Europese commissie, oefent nog steeds invloed uit op het verloop van de markt. Zolang dat het geval is, blijft er voor het merendeel van het GZP-bedrijfsleven sprake van een belangrijk beleidsterrein.

2. De opvatting van het bedrijfsleven is dat men op dit moment onvoldoende invloed heeft op de besluitvorming en de uitvoering van het "nieuwe landbouwbeleid" op nationaal niveau. Nagegaan moet worden welke rol het Productschap GZP in dat kader kan spelen.

3. Doelstelling van het sectorstructuurbeleid is bij te dragen aan de ontwikkeling van een gezonde structuur van de bedrijven. Gezond in termen van continuïteit, concurrentiekracht, werkgelegenheid, arbeidsomstandigheden en voorzieningen-niveau. De ervaringen leren dat het productschap een orgaan is waar werknemers en werkgevers gezamenlijk maatregelen kunnen ontwikkelen.

4. Naast het borgen van voedselveiligheid en voedselkwaliteit via aandacht voor grondstoffen, bedrijfsvoering en producteisen krijgt de relatie voeding en gezondheid steeds meer aandacht. De rol van brood en andere graanproducten is voor wat betreft gezondheid onomstreden. De Gezondheidsraad geeft aan dat graanproducten een belangrijke bijdrage leveren aan de voedingstoestand. Voor banket ligt het onderwerp van gezondheid in verband met het gebruik van vetten en suiker ingewikkelder. Alles overziende echter, heeft de graanketen een belangrijke positie.

5. Relatief nieuwe aandachtsgebieden die de graansector raken zijn obesitas en (gluten)allergie. Het biedt de graanketen

kansen. Immers de uitgangspositie is goed en granen beschikken over heel veel functionele eigenschappen die de gezondheid kunnen bevorderen.

6. In een steeds complexer wordende samenleving is de vraag aan de orde hoe terzake van handhaving en controle de rolverdeling tussen overheid en bedrijfsleven (en binnen het bedrijfsleven tussen de verschillende sectoren) moet zijn.

7. Omdat het bedrijfsleven sterk internationaal georiënteerd is, neemt de noodzaak tot afstemming in internationaal verband toe. Het bedrijfsleven vraagt van het Productschap GZP op dit vlak nadrukkelijker een rol te spelen.

8. Het onderwerp biotechnologie kan nog geruime tijd de aandacht vragen, zeker nu naast maïs ook van andere belangrijke gewassen zoals bijvoorbeeld tarwe, genetisch gemodificeerde variëteiten op de markt kunnen komen.

9. De afgelopen jaren is de betrokkenheid van het Productschap GZP bij aangelegenheden op het terrein van de arbeidsmarkt en -omstandigheden vergroot. Behalve het programma van structuurversterking voor de bakkerij gaat het vooral om projecten op het vlak van arbeidsomstandigheden.

10. Op het terrein van onderzoek wil het Productschap GZP fungeren als centraal platform en kenniscentrum voor het

bedrijfsleven uit de GZP-keten terzake van de belangenbehartiging op het terrein van het landbouwkundig en technologisch onderzoek en daaraan gelieerde activiteiten.

Prioritaire thema's zijn daarbij:

- borgen van de voedselveiligheid;
- optimalisatie van de teelt: het behoud van een rendabele teelt in combinatie met duurzaam gebruik van natuurlijke en externe hulpmiddelen (bodem, gewasbescherming, kunstmest);
- kennis over kwaliteitseigenschappen van granen;
- kennis over gezonde eigenschappen van graanproducten;
- verbreding afzetmogelijkheden van (bij) producten;
- verbetering van arbeidsomstandigheden.

Onderzoeksprojecten komen vraaggestuurd tot stand.

11. Uit de draagvlakgesprekken blijkt dat de in de toekomstvisie beschreven activiteiten en de daarin aan te brengen veranderingen over het algemeen aansluiten bij wat de ondernemers van het productschap verwachten. Punt van aandacht betreft de betrokkenheid van de ambachtelijke bakkerij.

Hoofdstuk 4

4.1 DEMOCRATISCHE LEGITIMITIET EN REPRESENTATIVITEIT

In het overleg met de Kamer bleek dat er veel aandacht is voor het vraagstuk van de democratische legitimiteit en het draagvlak van een schap bij de achterban. In dat kader wordt ingegaan op de wijze van besluitvorming en de manier waarop de diverse belanghebbenden daarbij betrokken zijn.

Formele besluitvorming heeft plaats door het bestuur. De leden van het bestuur worden aangewezen door de dragende organisaties van werkgevers- en werknemerszijde. Het aantal bestuursleden bedraagt 16 voor de gezamenlijke werkgeversorganisaties en 7 voor de werknemersorganisaties. Sectorgenoten die bij een niet-benoemingsgerechtigde organisatie zijn aangesloten en wel onder de werkingssfeer van het schap vallen, hebben volgens het huidige systeem van de Wet BO geen medebeslissingsrecht. Dit zelfde geldt voor maatschappelijke organisaties zoals consumentenorganisaties, milieuorganisaties e.d.

De benoemingsgerechtigde organisaties worden aangewezen door de SER. Zij moeten aantonen te voldoen aan de vastgelegde representativiteitscriteria. De dragende werkgeversorganisaties hebben qua omzet een organisatiegraad van 70-100%.

Om niet alleen in formeel opzicht, maar ook materieel verzekerd te zijn van draagvlak hecht het bestuur eraan dat de taken en

activiteiten worden vastgesteld in nauw overleg met de betrokken ondernemers en dat de te nemen besluiten voldoende besproken zijn met de "achterban" alvorens voor besluitvorming aan het bestuur te worden voorgelegd. Over het algemeen komen voorstellen van onder op tot stand. Signalen van het bedrijfsleven (werkgevers of werknemers) worden rechtstreeks of via hun organisaties bij het productschap in bespreking gebracht en met direct betrokkenen besproken. Het Productschap GZP kent daartoe een groot aantal commissies en werkgroepen (structureel en ad-hoc) om in samenspraak met het meest betrokken bedrijfsleven de onderwerpen te bespreken. In deze commissies hebben vertegenwoordigers van zowel het georganiseerde als het niet-georganiseerde bedrijfsleven zitting.

Maatschappelijke organisaties (NGO's) worden afhankelijk van het onderwerp bij de besprekingen betrokken.

De huidige formele kaders behoeven geen aanpassing. Wel zijn aanpassingen mogelijk om de interactie met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties te intensiveren. In dat kader kan worden gedacht aan:

- *Het introduceren van spreekrecht voorafgaand aan een bestuursvergadering.*
- *Het verlenen van een recht van initiatief, waardoor groepen van ondernemers en werknemers onderwerpen op de agenda van de vergadering van het bestuur kunnen plaatsen.*

- *Het mogelijk maken van een raadgevend referendum, waardoor indien daar door voldoende ondernemers en werknemers om gevraagd wordt, het bestuur gehouden is de besluitvorming over een onderwerp aan te houden totdat de betrokken bedrijfstak in de gelegenheid geweest is zijn oordeel uit te spreken.*
- *In besluiten van het bestuur zal expliciet verantwoording worden afgelegd over de wijze besluitvorming en welke organisaties van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt hun oordeel over het besluit uit te spreken.*

Gelijktijdig zal de informatievoorziening verbeterd worden. Vergaderstukken zijn reeds elektronisch beschikbaar via de site van het productschap. Voorpublicatie van verordeningen en besluiten zal niet langer alleen via het publicatieblad van de SER geschieden, maar ook via de meest betrokken vakbladen en de site van het productschap.

Ten behoeve van de brood- en banketbakkerij is de Commissie Brood en Banket ingesteld. Deze artikel 88a commissie heeft een zelfstandige bevoegdheid voor bakkerij-aangelegenheden. Ten behoeve van de landbouwzaaiadensector beschikt het productschap over de beleidsadviescommissie landbouwzaaiadensector. Tenslotte is er bij bestuursbesluit een adviescommissie marktordeningsaangelegenheden ingesteld. In deze commissies worden de lijnen uitgezet en de beslissingen voorbereid. Met

deze commissies hebben de subsectoren een eigen gezicht binnen het productschap. Het bestuur heeft een controlerende en coördinerende rol.

De bevoegdheden van de diverse organen van een schap volgen uit de Wet BO. Daarnaast heeft het productschap in de Verordening GZP bevoegdheden en werkwijze organen 2004 neergelegd hoe de interne bevoegdheidsverdeling en mandatering is geregeld. Personele unies van bestuursleden of management kunnen de schijn van belangenverstrengeling wekken. Bij het Productschap GZP zijn op het niveau van de secretaris en de medewerkers geen personele unies met dragende organisaties of gelieerde instellingen. Op het niveau van bestuursleden zijn er evenmin personele unies met instellingen die belast zijn met het toezicht op de naleving van verordeningen.

4.2 BEDRIJFSVOERING EN SAMENWERKING

Het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten, het Productschap Diervoeder, het Productschap Wijn en het Hoofdproductschap Akkerbouw werken samen in het cluster van de akkerbouwproductschappen. Deze schappen hebben gemeen dat ze een plantaardige productiekolom omvatten. Hierin ligt een natuurlijke voedingsbodem voor een bestendige onderlinge samenwerking. Deze heeft plaats op basis van vrijwilligheid tussen gelijkwaardige

productschappen. Uitgangspunt bij de samenwerking is elk schap herkenbaar te laten zijn voor zijn achterban en door de onderlinge samenwerking beleidssynergie te bewerkstelligen en schaal-, efficiency- en kostenvoordelen te behalen.

De werkorganisatie zal de komende periode verder worden gestroomlijnd. Er zal een gezamenlijke werkorganisatie worden ingericht die de sectorproductschappen ondersteunt. De directievoering van de werkorganisatie heeft plaats door de voorzitter en secretarissen van de betrokken productschappen.

In de Visie 2010 is vastgesteld dat de HPA-en GZP-sectoren op autonoom terrein intensiever kunnen samenwerken, mogelijk in één productschap ten behoeve van de akkerbouw. Deze bundeling zal op korte termijn tot stand worden gebracht, waardoor een krachtig en herkenbaar productschap ontstaat voor de akkerbouwsector. Vanaf het moment dat de bundeling tot stand is gebracht, richt de bestuurlijke verantwoordelijk van het HPA zich op het behartigen van sectoroverschrijdende taken, op de uitvoering van Europees landbouwbeleid als "delegated body" voor het Ministerie van LNV en op de gemeenschappelijke werkorganisatie.

In de Visie 2010 staat aangegeven dat er meer samenwerking vereist is binnen de Nederlandse landbouw. Op termijn zou dit kunnen leiden tot de vorming van één

(hoofd)productschap voor de agrarische sector, waarbinnen de autonome taken worden gecoördineerd. Dit vergezicht zal niet op korte termijn gerealiseerd zijn. Naar het oordeel van de akkerbouwproductschappen zijn er echter door meer samenwerking op het vlak van de werkorganisaties synergie- en kostenvoordelen te behalen. *De mogelijkheid om te komen tot een gemeenschappelijke voorziening voor ondersteunende diensten (gezamenlijke backoffice) verdient in dit verband een nader onderzoek.*

De akkerbouwproductschappen willen bestuurlijk en organisatorisch voorgesorteerd staan voor deze situatie. Met de eerdergenoemde aanpassingen is dat het geval.

Naast het HPA wordt er ook met het Productschap Diervoeder intensief samengewerkt. In 1995 hebben de besturen van het Productschap GZP en PDV afspraken gemaakt over de algemene belangenbehartiging inzake granen.

Vanuit het secretariaat van het productschap wordt eveneens het secretariaat van de Commissie Vlas behartigd. Vanwege de synergie met de werkzaamheden die ten behoeve van de landbouwzaaiadensector worden verricht is dit een effectieve en efficiënte werkwijze, die gecontinueerd kan worden.

Tot slot kan worden opgemerkt dat waar mogelijk al wordt samengewerkt met andere Productschappen op specifieke terreinen. Een voorbeeld hiervan is de Productschappencommissie Levensmiddelenwetgeving (PLW). De PLW is een technisch overleg waar standpunten worden gecoördineerd en over nationale, Europese en wereldwijde Codexnormen. In PLW verband zorgen de Productschappen voor communicatie over nieuwe wetgeving richting partijen in de voedselketen en andere belanghebbenden.

4.3 VERANTWOORDING

De activiteiten van het productschap alsmede de financiering daarvan worden volstrekt transparant in jaarverslagen en jaarrekeningen verantwoord. Deze staan gepubliceerd op de GZP-site. *Er zal een beknopt jaaroverzicht worden opgesteld ten behoeve van alle bij het productschap geregistreerd staande bedrijven.* De enige bestuurder die vanuit het productschap beloond wordt is de voorzitter. Verder worden er geen activiteiten van werkgevers- en werknemersorganisaties gefinancierd.

4.4 FINANCIERING

De activiteiten van het Productschap GZP worden voor het grootste deel bekostigd door het betrokken bedrijfsleven via heffingen. Over het algemeen wordt onderscheid gemaakt tussen kosten die gemaakt

worden voor het apparaat en het bestuur en kosten die verbonden zijn aan het uitvoeren van speciale sectoractiviteiten. Het Productschap GZP heeft twee heffingsinstrumenten ter beschikking om de activiteiten te financieren. De kosten verbonden aan de organisatie en aan het bestuur worden gefinancierd met behulp van een financieringsheffing. Voor bijzondere doeleinden zijn bestemmingsheffingen van toepassing; de baten komen terecht in speciaal daarvoor door het bestuur ingestelde fondsen.

De totale lasten bedragen ca. € 6,5 miljoen. De jaarlijkse inkomsten uit heffingen bedragen ruim € 5 miljoen, waarvan € 1,3 miljoen in verband met de organisatie en € 3,9 miljoen in verband met sectoractiviteiten. Voor een nadere toelichting zij verwezen naar de tabel.

In duizenden euro's	Begroting 2005
Totaal heffingen	5.050
- W.v. financieringsheffing	1.175
- W.v. bestemmingsheffingen	3.875
Totaal baten (heffingen, interest en werkvergoedingen)	6.982
Totaal lasten	6.517
- w.v. subsidies	2.716
- w.v. diensten door derde	1.689
- w.v. apparaatskosten	1.081

Bepaalde segmenten van het bedrijfsleven betalen niet alleen aan het Productschap GZP een heffing, maar ook aan andere PBO-organen (product- en bedrijfsschappen). Dit geldt bijvoorbeeld voor de bakkerij, waar zowel een heffing betaald wordt aan het HBD/HBA als het productschap. De graanverwerkende industrie is heffingsplichtig bij het Productschap GZP en bij PDV. Dubbele heffingen moeten zoveel mogelijk worden vermeden. Op zijn minst moeten zodanige afspraken tussen pbo-organen worden gemaakt dat een bedrijf slechts van één pbo-orgaan een heffingsnota ontvangt. Het beste kan dit het pbo-orgaan zijn waar de hoofdactiviteit van het bedrijf onder valt.

De Schilthuisconstructie wordt binnen het Productschap GZP niet toegepast.

Het instrument van verplichte heffing komt onder bepaalde omstandigheden het uitvoeren van sectortaken zeer ten goede. Overigens moet worden vastgesteld dat het aantal onderwerpen waar dit het geval is afneemt. Zo wordt er als gevolg van schaalvergroting in de GZP-sectoren steeds minder collectief onderzoek uitgevoerd. Activiteiten die collectief, met een verplichte heffing, worden gefinancierd richten zich op maatschappelijk thema's, waar vraagstukken aan de orde zijn waarvoor oplossingen op het individuele niveau van bedrijven niet te bereiken zijn, en waarvan alle bedrijven in de sector profiteren en het derhalve rechtvaardig is dat alle bedrijven daaraan een bijdrage leveren

of waar private financiering tot onevenredig hoge uitvoeringskosten leidt.

Bestuurlijk gedrag

Om te bevorderen dat zakelijke en publieke belangen strikt gescheiden blijven en nevenfuncties niet in de weg staan aan onpartijdigheid en onafhankelijkheid, heeft het productschap besloten een openbaar register van bestuursleden aan te leggen met daarbij vermeld hun andere relevante bestuurlijke functies. Dit register zal via internet te raadplegen zijn en regelmatig geactualiseerd worden. Daarnaast wordt gewerkt aan een gedragscode die bestuursleden bij hun benoeming moeten ondertekenen.

4.5 CONCLUSIE

De dragende werkgeversorganisaties hebben qua omzet een organisatiegraad van 70-100%.

Om niet alleen in formeel opzicht, maar ook materieel verzekerd te zijn van draagvlak hecht het bestuur eraan dat de taken en activiteiten worden vastgesteld in nauw overleg met de betrokken ondernemers en dat de te nemen besluiten voldoende besproken zijn met de "achterban" alvorens voor besluitvorming aan het bestuur te worden voorgelegd. Over het algemeen komen voorstellen van onder op tot stand. Signalen van het bedrijfsleven (werkgevers of werknemers) worden rechtstreeks of via hun organisaties bij het productschap in

bespreking gebracht en met direct betrokkenen besproken.

Besluiten van het bestuur zoals de heffingen en bestedingen uit de fondsen worden voorbereid door werkgroepen waarin bedrijfsgenoten (georganiseerd en niet-georganiseerd) en/of dragende organisaties zitting hebben. Er is vaak sprake van een drie- of vier- trapsraket voordat het bestuur de uiteindelijke besluiten neemt.

Teneinde de democratische legitimiteit te versterken en groeperingen ongeorganiseerden invloed op het besluitvormingsproces te verschaffen wordt voorgesteld genoemde groeperingen voorafgaand aan een bestuursvergadering spreekrecht te verlenen, het recht van initiatief in te voeren en te bezien of er een raadgevend referendum moet komen. Tevens zal in besluiten van het bestuur expliciet verantwoording worden afgelegd over de wijze van besluitvorming en welke organisaties van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt hun oordeel over het besluit uit te spreken. Gelijktijdig wordt de informatievoorziening verbeterd.

In de Visie 2010 is vastgesteld dat de HPA- en GZP-sectoren op autonoom terrein intensiever kunnen samenwerken, mogelijk in één productschap ten behoeve van de akkerbouw. Deze bundeling wordt op korte termijn tot stand gebracht. Verder verdient de mogelijkheid om te komen tot een gemeenschappelijke voorziening voor

ondersteunende diensten (gezamenlijke backoffice) voor alle productschappen een nader onderzoek.

Hoofdstuk 5

5.1 TAAKOPVATTING

Het Productschap GZP ziet zich als een dienende organisatie, die de betrokken sectoren ondersteunt op sociaal-economisch gebied.

5.2 TAKENPAKKET

5.2.1 Marktordening en landbouwbeleid

Voor nagenoeg alle GZP-sectoren is belangrijk dat invloed uitgeoefend wordt op de totstandkoming en uitvoering van het Europese landbouwbeleid en de uitvoering daarvan. Dit leidt tot een veelheid aan taken:

- De deelname aan de Nederlandse delegatie in comité's en werkgroepen van de Europese Commissie en de Raad moet worden gecontinueerd teneinde daar de belangen van het Nederlandse bedrijfsleven te behartigen.
- Uitdragen van beleidsstandpunten in de richting van het Ministerie van LNV, de diensten van de Europese Commissie, leden van het Europees Parlement, vertegenwoordigers van departementen/betaalorganen uit andere EU-lidstaten en organisaties van het bedrijfsleven.
- Organiseren van de afstemming tussen bedrijfsleven en overheid teneinde goed zicht te hebben op de gezichtspunten vanuit de sectoren.

- Het geven van voorlichting en advies aan belanghebbenden door middel van mondelinge en schriftelijke voorlichting, lezingen en publicaties.
- De beleidsinhoudelijke aansturing van de uitvoering door het HPA van de EU-marktordeningen.
- Het bewerkstelligen dat het bedrijfsleven via het Productschap GZP meer invloed krijgt op de uitvoering van het "nieuwe" landbouwbeleid, het plattelandsontwikkelingsbeleid (besteding POP-gelden daarbij inbegrepen).
- Ondersteuning bedrijfsleven bij de uitwerking gevolgen herziening landbouwbeleid, zoals de ontkoppeling zaaizaadsteun.

5.2.2 Sector-structuurbeleid

Ondersteuning van de bakkerij bij het proces van structuurversterking

Op verzoek van de bakkerijsector is door het Productschap GZP ingestemd om opnieuw een aantal structuurmaatregelen voor de bakkerij uit te voeren. Voor de uitvoering van het pakket van maatregelen is een begroot budget benodigd van circa € 3,7 miljoen per jaar. De maatregelen worden door de bakkerij zelf gefinancierd uit een bestemmingsheffing op de verwerking van meel en/of bloem van granen. De uit te voeren activiteiten zijn:

- *Broodpromotie:* het productschap subsidieert de collectieve voorlichting over en de promotie van brood via het Voorlichtingsbureau Brood. Enkele activiteiten van het voorlichtingsbureau zijn de week van

het brood, de landelijke advertenties met de slogan "Brood daar zit wat in" en informatieverstrekking via internet. Het subsidiebedrag bedraagt jaarlijks € 2 miljoen.

- **Imagoversterking.** De Stichting Bakkerij Imago (SBI) krijgt subsidie voor imagobevorderende activiteiten zoals het nationale schoolontbijt. Het budget bedraagt € 400.000 per jaar.
- **Marktonderzoek.** Het productschap verleent subsidie aan SBI t.b.v. activiteiten voor het tijdig signaleren van trends binnen de markt, het analyseren en voorspellen van gesignaleerde trends en het vroegtijdig aanleveren van management ondersteunende informatie. Het jaarlijkse subsidiebedrag voor deze activiteit bedraagt tot en met 2009 € 275.000.
- **Eerstelijnsadvies en -begeleiding** van zowel gevestigde mkb-ondernemers (starters en stakers). Het gaat hierbij om in beginsel kosteloze advisering bij knelpunten op verschillende terreinen van de bedrijfsvoering. De eerstelijnsadviseur van het productschap tracht door middel van een kortdurend advies het knelpunt op te lossen. Jaarlijks budget € 250.000.
- **Ondersteuning en begeleiding van startende ondernemers.** Om de instroom van nieuw ondernemerschap in de bakkerij te bevorderen en de overdacht van bedrijven te vergemakkelijken worden starters ondersteund met begeleiding, de financiering van haalbaarheidsonderzoeken en met voorlichtingsactiviteiten. Budget € 100.000 per jaar.

- Financiële ondersteuning in de vorm van borgstelling (BFF). In het verlengde van de ondersteuning en begeleiding van startende ondernemers ligt de ondersteuning in de vorm van een borgstelling voor leningen die nodig zijn voor investeringen in de start en doorstart van een bakkerijbedrijf. De borgstellingen worden verstrekt voor de start en overname van bedrijven met een aantoonbaar gezond toekomstperspectief. Ook voor investeringen om te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving kan een beroep worden gedaan op borgstelling worden gedaan. Het budget is € 337.500 per jaar.

Verzameling van kwantitatieve gegevens ten behoeve van de banket- en biscuitindustrie.

Jaarlijks wordt een enquête uitgezet in de banket- en biscuitindustrie om actuele ontwikkelingen in kaart te kunnen brengen, zoals op het gebied van personeel. Daarnaast worden via de productie- en verwerkstaat bloemverwerkende industrie de afzetvolumes van de bloemverwerkende industrie verzameld.

5.2.3 Voedselveiligheid, kwaliteit en gezondheid

Vanuit een *platformfunctie* voor gewas- soort- en schakeloverschrijdende onderwerpen verricht het Productschap verscheidene taken op het gebied van voedselveiligheid, kwaliteit en gezondheid.

Het afstemmen van collectieve actie ten aanzien van kwaliteitsborging, zoals:

- Afstemming en coördinatie van een uniforme certificeringschema voedselveiligheid GZP voor de primaire sector; het leveren van een bijdrage aan het tot stand brengen van een akkerbouwbreed certificeringschema (het streven is de schema's te laten gelden als Gidsen voor de Goede Praktijk die vanuit de overheid gevraagd worden).
- Inrichting van sectorale monitoringsprogramma's.
- Afstemming en inrichting van een gezamenlijk systematiek voor de borging van de voedselveiligheid van de grondstoffen van de brood/banketsector en afstemming met de overheid gezien de relatie met het beleid 'Toezicht op controle'.

Het ondersteunen (informereren, faciliteren, voorlichten, adviseren) van het bedrijfsleven bij de implementatie van (levensmiddelen)wetgeving, bijvoorbeeld:

- Het ontwikkelen van een organisatie- en communicatiestructuur ('Bakkersportal') voor de bakkerijketen in verband met etikettering, ingrediëntdeclaratie, traceerbaarheid etc.
- Op het gebied van plantaardige biotechnologie via de projectgroep Biotechnologie Productschap en de ontwikkeling van spelregels terzake van coëxistentie.

- Op het gebied van de Algemene Levensmiddelen Verordening (traceerbaarheid en meldplicht).
- Op het gebied van hygiënepetgeving door het opstellen van hygiënecodes.

Communicatie namens de GZP-ketens ten aanzien van:

- Gezamenlijke standpunten over levensmiddelenwetgeving en deze via de PLW inbrengen bij overheid (nationaal en EU);
- Crisis situaties.

Het ontwikkelen van kennis en activiteiten in het kader van benutten van het gezondheidspotentieel van granen.

Het oplossen van knelpunten in wetgeving ten aanzien van: Gewasbeschermingsmiddelen kleine akkerbouwgewassen.

Onder de vlag van Productschap GZP, Hoofdproductschap Akkerbouw en Plantum NL is een gewasbeschermingcoördinator aangesteld. Zij houdt zicht bezig met: het aanvragen van toelating van gewasbeschermingsmiddelen en het inventariseren van knelpunten m.b.t. de teelt van kleine gewassen zoals graszaad, blauwmaanzaad, karwij en vlas.

5.2.4 Arbeid

Het streven is erop gericht de activiteiten op het terrein van de factor arbeid te intensiveren.

- Het uitwerken van voorstellen tot een betere verankering van de factor arbeid in de productschapstaken. Hierbij wordt onder meer nagegaan welke mogelijkheden er zijn om het uitvoeren van bepaalde secundaire CAO-afspraken, bijvoorbeeld ten aanzien van arbeidsomstandigheden en scholing, vanuit de schappen te ondersteunen.
- *Het verzamelen van sociaal economische kerngegevens voor alle onder GZP-resortende bedrijfstakken.*
- *Het uitvoeren van het plan van aanpak agrarisch stof (endotoxine).* Werknemers die blootgesteld worden aan te grote hoeveelheden van deze stoffen kunnen last krijgen van onder meer benauwdheid, gewrichtsklachten en hoofdpijn. Verschillende productschappen, waaronder het productschap Granen, Zaden en Peulvruchten, zijn bezig met een plan van aanpak om de blootstelling van agrarisch stof (waaronder endotoxinen) aan te pakken. De uitvoering van dit actieplan is inmiddels begonnen. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kader van het programma Versterking Arbeidsomstandigheden Stoffen. Het project zal tot medio 2007 duren.

- *Het uitvoeren van het convenant grondstofallergie (Project "Blij met stofvrij").* Grondstofallergie is een zaak die alle bedrijven in de meel- en bakkerijgrondstoffenverwerkende industrie aangaat. Daarom hebben de ambachtelijke bakkerijen, industriële bakkerijen, maalindustrie, bakkerijgrondstoffenindustrie en werknemersorganisaties afspraken met de overheid gemaakt om dit probleem gezamenlijk aan te pakken. Het Arboconvenant Grondstofallergie dat door deze partijen getekend is, geldt voor de periode 2004-2006. Het Productschap GZP voert het project uit.

Het productschap wordt bij de uitvoering van deze activiteiten ondersteund door de afdeling Arbeid van het HPA. GZP wil meer samenwerken met de andere productschappen. Als voorbeeld kan de Productschappencommissie Levensmiddelen Wetgeving (PLW) dienen.

5.2.5 Landbouwkundig en technologisch onderzoek

Fungeren als centraal platform en kenniscentrum voor het bedrijfsleven uit de GZP-keten.

- *Collectief onderzoek graanketen:* Het productschap coördineert en financiert vraaggestuurd, op basis van een concreet gebleken behoefte, onderzoeksprojecten. Gebieden waarop onderzoek plaatsheeft, zijn bijvoorbeeld bakkwaliteit van baktarwe voor de verwerkende industrie,

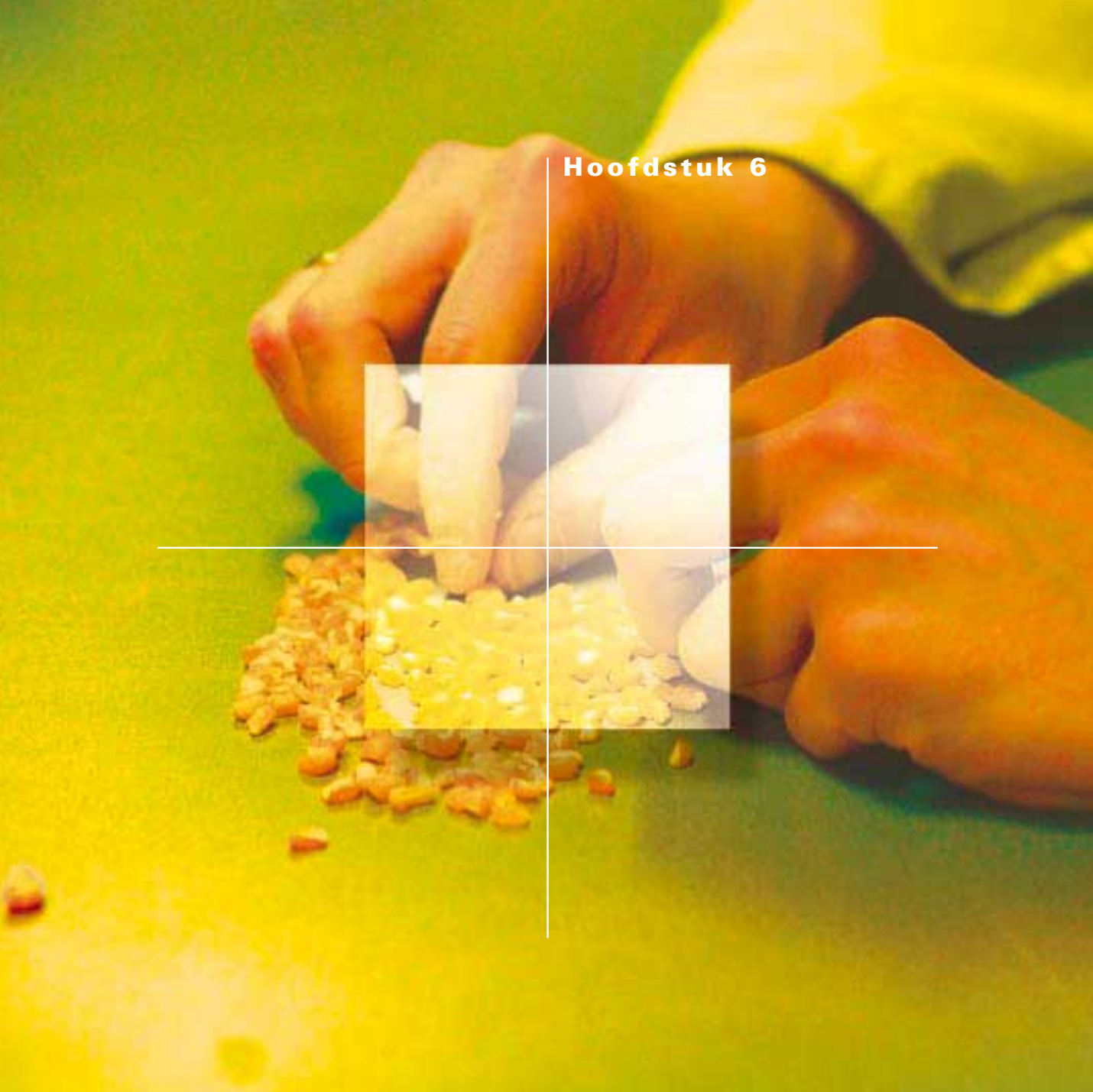
brouwkwiteit van brouwergerst voor de bierindustrie, graanziekten en toxinen (fusarium).

- *Collectief onderzoek landbouwzaaizaden.* Jaarlijks wordt aan de hand van het advies van sectordeskundigen bepaald welke onderzoekswensen uit de praktijk in praktijkonderzoek worden omgezet. Lopende praktijkonderzoeksprojecten zijn stikstofgebruiksnormen graszaadteelt, fusarium in tarwe, onkruidbestrijding in de graszaadteelt en optimalisatie van de stikstofbemesting in Engels raaigras.

Voor het (mede)financieren van onderzoek wordt een beroep gedaan op diverse fondsen die sectorgewijs zijn ingesteld.

5.3 TAAKUITVOERING

Taken worden daar uitgevoerd waar dat het meest effectief en efficiënt is. Door de intensieve interactie met het bedrijfsleven wordt effectief en efficiënt gewerkt en is er een voortdurende feedback over nut en resultaten.

Hoofdstuk 6

Moderniseringsvoorstellen

Samenwerking

De belangrijkste moderniseringsvoorstellen betreffen verdergaande samenwerking binnen de schappen. Het streven is om met alle andere productschappen te komen tot een gemeenschappelijke voorziening voor ondersteunende diensten. De akkerbouw-productschappen passen hun organisatie aan om hiervoor adequaat voorgesorteerd te staan. Het gaat hierbij om de integratie GZP/HPA en het stroomlijnen van de werkorganisatie.

Kostenbeheersing

Steeds duidelijker wordt dat het bedrijfsleven van productschappen verwacht dat taken effectief en efficiënt worden uitgevoerd, tegen zo laag mogelijke kosten. Dit is mede de achtergrond van het stroomlijnen van de werkorganisatie van de akkerbouw-productschappen. Dit moet een belangrijke kostenverlaging mogelijk maken.

Arbeid

Het Productschap GZP wil samen met de werkgevers en de vakorganisaties zoeken naar terreinen waar het zijn ondersteunende rol op het terrein van de factor arbeid kan uitbouwen. Het productschap wil op een vergelijkbare manier zoals dat op het terrein van levensmiddelen via de Productschap-pencommissie Levensmiddelen Wetgeving (PLW) gebeurt de samenwerking met de andere productschappen verbeteren.

Landbouwbeleid

De opvatting van het bedrijfsleven is dat men op dit moment onvoldoende invloed heeft op de besluitvorming en de uitvoering van het nieuwe landbouwbeleid. Nagegaan moet worden welke rol het productschap in dat kader kan spelen.

Internationale afstemming

Zowel op het terrein van voedselveiligheid en -kwaliteit als op het terrein van het landbouwbeleid wordt internationale afstemming steeds belangrijker. Het bewerkstelligen daarvan vraagt van het productschap een actievere opstelling in Brussel. Naast contacten met de Brusselse overheid zal meer aandacht moeten worden besteed aan de samenwerking met bedrijfslevenorganisaties in andere landen.

Dubbele heffingen

Het streven moet erop gericht zijn het aantal pbo-organen waaraan bedrijven heffingen dienen te betalen te minimaliseren. Het beste is aansluiting te zoeken bij het schap waar de hoofdactiviteit van het bedrijf onder ressorteert.

Democratische legitimiteit

Ten einde de democratische legitimiteit te versterken en niet georganiseerde ondernemers en bij het onderwerp betrokken maatschappelijke organisaties (NGO's) invloed op de besluitvorming te verschaffen, wordt voorgesteld deze groeperingen voorafgaand aan de bestuursvergadering spreekrecht te verschaffen, wordt het

initiatiefrecht ingevoerd en worden de mogelijkheden van een raadgevend correctief referendum bekeken.

Er zal fors meer aandacht besteed worden aan de communicatie met de achterban. Zo zullen alle heffingsplichtige bedrijven jaarlijks een beknopt jaarverslag ontvangen en zullen verordeningen en besluiten niet alleen in het publicatieblad van de SER worden gepubliceerd maar ook in de betrokken vakbladen.

Om te bevorderen dat zakelijke en publieke belangen gescheiden blijven en nevenfuncties niet in de weg staan van onpartijdigheid en onafhankelijkheid wordt een openbaar register van nevenfuncties aangelegd.

Meer informatie?

Er is ook een verkorte versie van deze toekomstverkenning van het productschap GZP beschikbaar. Deze is te downloaden via www.gzp.nl. U kunt ook contact opnemen om een exemplaar toe te laten zenden. Bel 070 370 87 08.

Productschap Granen, Zaden en
Peulvruchten
Bezoekadres: Stadhoudersplantsoen 12
Postadres: Postbus 29739,
2502 LS Den Haag
E-mail: gzp@hpa.agro.nl
Telefoon: 070 370 87 08
Fax: 070 370 84 44
Website: www.gzp.nl

Uitgave

Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten
Stadhoudersplantsoen 12
2517 JL Den Haag
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 370 87 08
Fax 070 - 370 84 44
E-mail gzp@hpa.agro.nl
www.gzp.nl

Ontwerp en uitvoering

SO creatief, Den Haag

Druk

Stimuka, Rijswijk

Fotografie

Wim van Vossen
Marcel Bekken
Voorlichtingsbureau Brood

